

Inleiding tot het historisch onderzoek (A004006)

Cursusomvang *(nominale waarden; effectieve waarden kunnen verschillen per opleiding)*

Studiepunten 5.0 **Studietijd 150 u**

Aanbodsessies en werkvormen in academiejaar 2026-2027

A (semester 1)	Nederlands	Gent	practicum zelfstandig werk excursie werkcollege hoorcollege
----------------	------------	------	---

Lesgevers in academiejaar 2026-2027

Verboven, Koenraad	LW03	Verantwoordelijk lesgever
Belaen, Johan	LW03	Medewerker
De Rouck, Justine	LW03	Medewerker
Everaert, Janna	LW03	Medewerker
Paeps, Philippe	LW03	Medewerker
Vandersmissen, Jan	LW03	Medewerker

Aangeboden in onderstaande opleidingen in 2026-2027

	stptn	aanbodsessie
Bachelor of Arts in de geschiedenis	5	A
Schakelprogramma tot Master of Arts in de geschiedenis	5	A
Vorbereidingsprogramma tot Master of Arts in de geschiedenis	5	A

Onderwijstalen

Nederlands

Trefwoorden

Inleiding tot het historisch onderzoek;
 archieven;
 bibliotheken;
 bibliografieën en databanken;
 kritisch apparaat;
 academisch schrijven;
 databeheer

Situering

Dit is een basisvak in het eerste jaar van de opleiding geschiedenis. Wat je in dit vak gaat leren, hangt nauw samen met wat je gaat leren in de eerstejaarsvakken "Historische Praktijk I" en "Inleiding tot de Historische Kritiek". Het vak bereidt je ook voor op andere vakken later in je studie. De attitudes en basisvaardigheden die je in dit vak leert (zie hieronder) zal je verder ontwikkelen in de methodologische en praktijkvakken en in jouw bachelor- en masterproef. De inzichten die je in dit vak verwerft zullen belangrijk zijn in de vakken waarover je verder reflecteert over geschiedenis en de maatschappelijke betekenis ervan. De kennis van het werkveld die je in dit vak verwerft, zal je helpen de samenhang en de doelstellingen van de verschillende vakken in de opleiding beter te begrijpen, en het zal je helpen om bewuster tussen de keuzevakken en onderzoeksfocussen vanaf het tweede jaar in de opleiding.

Inhoud

Een eerste focus van dit vak zijn de inzichten, attitudes en basisvaardigheden die

je nodig hebt om **academische publicaties kritisch te lezen en hierover schriftelijk te rapporteren in academisch Nederlands met respect voor de regels van grammatica en spelling**. Je gaat dus leren hoe een academische paper of boek is opgebouwd, waarop je moet letten om de kwaliteit ervan te beoordelen, en welke aspecten in je rapportage aan bod moeten komen. We leren je wat de kenmerken zijn van "academisch" Nederlands en wat jargonwoorden zijn, maar we gaan niet meer actief stilstaan bij grammaticale en spellingsregels. Die kennis achten we verworven in je middelbare schooljaren (zie hieronder "begincompetenties"). We bieden je wel mogelijkheden om deze basisvaardigheden verder in te oefenen en we verwijzen naar bijkomende externe hulpmiddelen en digitale tools, inclusief GenAI, om je te helpen indien nodig. Een tweede focus is het **zelf opzetten, starten en uitvoeren van onderzoek**. Dit houdt in dat je gaat leren waaraan goede *probleemstellingen en onderzoeksvraagstellingen* moeten voldoen, hoe je deze zelf kan formuleren, en hoe ze een sturende rol spelen in het verdere onderzoek. Voorts gaan we je aanleren hoe je *effectieve zoekstrategieën ontwikkelt om informatie te vinden*. Dat houdt in dat je aan de hand van concrete voorbeelden de belangrijkste hulpmiddelen voor de doelgerichte verzameling van bronnen en literatuur leert kennen en dat je leert hoe je hiermee moet werken. Hierbij aansluitend leren we je de *principes en hulpmiddelen aan om de verzamelde informatie overzichtelijk te bewaren*. We doen dit aan de hand van de referentiemanager Zotero. Ten slotte leren we je hoe je deze informatie vormelijk verwerkt in papers, zodanig dat lezers de juistheid en relevantie ervan kunnen nagaan. Dit zijn de *basisbeginselen van een adequaat kritisch apparaat, met voetnoten, bronnenoverzicht en bibliografie*. Voor beide focussen geldt dat de verdere toepassing van de inzichten en het inoefenen van de bijhorende vaardigheden vooral in het vak "Historische Praktijk I" gebeuren.

Een derde focus van dit vak is **de organisatie, werking en evolutie van het vakgebied**. Concreet houdt dit in dat we een inleiding op het werkveld van professionele historici bieden, zowel binnen de universiteit als daarbuiten, en zowel in de materiële wereld als in de digitale "cyberspace". Je gaat leren *welke types van instellingen—in de eerste plaats archieven, bibliotheken, musea en erfgoedinstellingen—belangrijk zijn om historisch onderzoek te kunnen voeren*, hoe deze georganiseerd zijn, hoe ze werken, en hoe je ze kan gebruiken. Verder ga je leren hoe de *publicatie van historische werkstukken* (vooral maar niet alleen geschreven) verloopt en welke verschillende genres er zijn. Ten slotte ga je ook leren welke rol academisch geschoolde historici kunnen spelen in het brede veld van de *publieksgeschiedenis*.

Doorheen het vak hebben we bijzondere aandacht voor **digitale tools en vaardigheden**, inclusief het gebruik van AI.

Qua **attitudes** leer je constructief kritisch te staan tegenover meningen en interpretaties, je eigen meningen te onderbouwen met correcte lezingen en observaties van feiten en argumenten, en AI ethisch te gebruiken in lijn met de vereisten van academische integriteit.

Begincompetenties

Er is geen specifieke voorkennis vereist voor dit vak. Wel gaan we ervan uit dat je de eindtermen verbonden aan een richting met doorstroomfinaliteit in het middelbaar onderwijs (voreger **ASO**) behaald hebt voor de vakken geschiedenis, Nederlands, Engels en Frans en de algemene leervaardigheden die horen bij het afstuderen in de derde graad van het middelbaar onderwijs. In technische termen uitgedrukt, verwachten we dat je de algemene onderwijsdoelen verworven hebt van domeinoverschrijdende studierichtingen in de derde graad van het secundair onderwijs, in het bijzonder inzake 'historisch bewustzijn', 'leercompetenties', en Nederlandse, Franse en Engelse taalvaardigheden.

We gaan deze begincompetenties niet vooraf testen, maar we moedigen je wel aan om je eigen niveau in te schatten via de online voorbereidende test "Simon zegt" (<https://www.ugent.be/student/nl/studeren/studiebegeleiding/simon>).

Eindcompetenties

- 1 Je kent de belangrijkste begrippen die relevant zijn om de praktijk van het historisch onderzoek te beschrijven en te analyseren.
- 2 Je kent, in grote lijnen, de geschiedenis van de belangrijkste instellingen en processen in het werkveld van de geschiedenis en je weet hoe deze als

- onderdelen van de "externe wetenschapsgeschiedenis" van het vakgebied de ontwikkelingen in het historisch onderzoek mee bepaald hebben.
- 3 Je kent het werkveld voor academisch geschoolde historici (inclusief maar niet beperkt tot archieven en bibliotheken) en je weet hoe dit georganiseerd is en werkt.
  - 4 Je weet hoe wetenschappelijk onderzoek in de geschiedwetenschap opgezet en uitgevoerd wordt, en je kan zelf een eenvoudig stappenplan opstellen voor een historisch onderzoek
  - 5 Je kent de selectiecriteria voor de verzameling van bronnen en literatuur in functie van een specifiek onderzoek en kan deze correct toepassen in je eigen werk
  - 6 Je kent en hebt inzicht in verschillende bronnentypes en literatuur
  - 7 Je kan gewenste informatie opvragen in archieven en bibliotheken.
  - 8 Je kent de criteria waaraan onderzoeksoutput, in het bijzonder geschreven publicaties, moet voldoen en je kan deze correct toepassen
  - 9 Je weet wat de functie is van het kritisch apparaat van een academische publicatie en je kan het gebruiken in de beoordeling van de publicatie.
  - 10 Je kent de wetenschappelijke integriteitscriteria waaraan historisch onderzoek moet voldoen, inclusief bij het gebruik van GenAI, en je kan deze correct toepassen in je eigen werk
  - 11 Je kan belangrijke begrippen die van toepassing zijn op de praktijk van het historisch onderzoek correct gebruiken in rapportering over je eigen onderzoek en dat van anderen.
  - 12 Je weet wat kenmerkend is voor het academische taalregister en je kan het academisch taalregister correct toepassen in je eigen teksten.
  - 13 Je kan zowel je eigen ideeën en inzichten als deze die je terugvindt in werk van anderen communiceren in correct academisch Nederlands met respect voor grammatica en spellingsregels
  - 14 Je kan zelf een kritisch apparaat opstellen, in een correct toegepaste citatiestijl, zowel manueel als met de gepaste software
  - 15 Je kent de mogelijkheden en beperkingen van GenAI in de redactie van academische teksten en kan correct toepassen.
  - 16 Je stelt voor alle vormen van informatie die je aangeboden worden of die je zelf terugvindt steeds de vraag naar de gegrondheid van deze informatie en naar de expliciete of impliciete perspectieven die erin aanwezig zijn.
  - 17 Je herkent en begrijpt de kernstellingen en argumenten in wetenschappelijke artikels in het Nederlands, Frans en Engels
  - 18 Je kan samenwerken in groep om een gezamenlijk samenhangend werkstuk te maken waarin je een wetenschappelijke publicatie analyseert en beoordeelt.
  - 19 Je weet hoe historisch onderzoek een maatschappelijk relevant kan zijn.

Creditcontractvoorwaarde

De toegang tot dit opleidingsonderdeel via creditcontract is open: de student houdt zelf rekening met voorkennis uitgedrukt in begincompetenties

Examencontractvoorwaarde

Dit opleidingsonderdeel kan niet via examencontract gevolgd worden

Didactische werkvormen

Werkcollege, Excursie, Hoorcollege, Practicum, Zelfstandig werk

Toelichtingen bij de didactische werkvormen

De hoorcolleges worden ondersteund met powerpoint en met het digitaal leerplatform. Participatie en interactie wordt gestimuleerd door het gebruik van interactieve, digitale hulpmiddelen.

De lessen worden opgenomen, maar enkel de lesdelen waarin toelichting of feedback wordt gegeven bij opdrachten zijn voor alle studenten beschikbaar. Werkstudenten en studenten die om geldige redenen niet aan de lessen kunnen deelnemen krijgen wel toegang tot alle lesopnames.

Tijdens de werkcolleges en practica voeren studenten opdrachten uit, onder begeleiding van de lesgever, onderwijs begeleider en assistenten.

Hoorcolleges en werkcolleges kunnen voorafgegaan of gevolgd worden door aanvullende opdrachten die studenten zelfstandig moeten uitvoeren (bijvoorbeeld het zelfstandig volgen van digitale leerpaden).

Daarnaast maken studenten grotere individuele en groepsopdrachten waarin de

kernvaardigheden, inclusief taalvaardigheden, van dit opleidingsonderdeel inge oefend worden.
Om metareflectie over de beoordelingscriteria te stimuleren, evalueren de studenten elkaars opdrachten doormiddel van peerfeedback.
Excursies zijn voorzien naar een archief en naar de universitaire bibliotheek.

Studiemateriaal

Type: Syllabus

Naam: Inleiding Historisch Onderzoek
Richtprijs: Gratis of betaald door opleiding
Optioneel: nee
Taal : Nederlands
Oudst bruikbare editie : 2026-2027
Beschikbaar op Ufora : Ja

Type: Slides

Naam: Powerpoints gebruikt in de lessen
Richtprijs: Gratis of betaald door opleiding
Optioneel: nee
Taal : Nederlands
Oudst bruikbare editie : 2026-2027
Beschikbaar op Ufora : Ja

Type: Andere

Naam: Stijlgids opleiding geschiedenis
Richtprijs: Gratis of betaald door opleiding
Optioneel: nee
Taal : Nederlands
Oudst bruikbare editie : 2026-2027
Beschikbaar op Ufora : Ja
Bijkomende info: Gids met citeerstijl gebaseerd op de Chicago Manual of Style. Deze gids moet gevolgd worden door studenten voor alle taken die binnen dit vak gemaakt worden en wordt aanbevolen om ook verder in de opleiding te gebruiken.

Referenties

Alle nodige referenties en het nodige lesmateriaal wordt verstrekt via het elektronisch leerplatform.

Vakinhoudelijke studiebegeleiding

Intensieve begeleiding door de onderwijsbegeleider en (praktijk)assistenten.

Evaluatiemomenten

periodegebonden en niet-periodegebonden evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de eerste examenperiode

Schriftelijke evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de tweede examenperiode

Schriftelijke evaluatie

Evaluatievormen bij niet-periodegebonden evaluatie

Participatie, Peer en/of self assessment, Werkstuk

Tweede examenkans in geval van niet-periodegebonden evaluatie

Examen in de tweede examenperiode is enkel mogelijk in gewijzigde vorm

Toelichtingen bij de evaluatievormen

Niet-periodegebonden

Werkstukken: bespreking en analyse van wetenschappelijke artikels en rapportering hierover in de vorm een paper. Bij de groepsopdrachten evalueren de groepsleden elkaars inzet als bijdrage tot het resultaat. Deze evaluatie wordt in rekening gebracht door het lesgevers- en assistentieteam en kan leiden tot een scoreverhoging of verlaging.

Bij niet slagen voor een groepsopdracht in de eerste zittijd, worden deze vervangen door één individuele opdracht.

Slagen voor de individuele opdracht is een voorwaarde om te slagen voor het vak.

Bij niet-slagen voor de individuele opdracht wordt de eindscore herleid tot 9/20.

Peer assesment

Bij de groepsoopdrachten beoordelen de groepsleden elkaars inzet;

Participatie

Deelname aan de werkcolleges, met indiening van het werk aan het einde van de les; indienen van tussentijdse opdrachten; deelname aan groepsoopdrachten.

Periodegebonden

Schriftelijk examen met open vragen, waarbij naar kennis, inzicht en vaardigheden, inclusief schrijfvaardigheden (volzinnen, ondubbelzinnige taal, correcte woordenschat, grammatica en spelling) wordt gepeild. Bij niet-slagen kan dit examen opnieuw worden afgelegd in tweede zitting.

Eindscoreberekening

40% werkstukken, 10% participatie, 50% periodiek

Faciliteiten voor werkstudenten

- Mogelijkheid tot vrijstelling van aanwezigheid met vervangende opdracht in overleg met de docent;
- mogelijkheid tot examen op ander tijdstip binnen het academiejaar;
- mogelijkheid tot feedback na afspraak tijdens en na kantooruren.

Voor meer informatie over flexibel studeren: <http://www.flw.ugent.be/flexibelstuderen>